

# SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HIRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.  
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:  
IFJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
SZABÓ ALBERT KÖNYVTYOMDÁJA K. VÁSÁRHELYT.  
Hirdetések díjszabály szerint. Nyilvter sora 10 kr.

## Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . . . 6 frt — kr.  
Fél évre . . . . . 3 frt — kr.  
Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr.  
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralekban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

## Iskola ügyünk.

Laptársunk a „Székely Híradó“ mult számában az építendő új iskola ügyével foglalkozik. A nélkül, hogy polemizálni akarnánk, hozzászólunk mi is e tárgyhöz, mert ezen ügy fontossága megérdemli, hogy minden oldalról megvilágíttassék.

Igaz az, hogy Kézdi-Vásárhely város képviselőtestülete évekkel ezelőtt iskolaépítésre 10 százalék pótdót szavazott meg, miből eddig körülbelül 20,000 frt folyt be, az is igaz, hogy a képviselőtestület egy bizottságot küldött ki, egy alkalmas hely kijelölése és nem megszerzése végett, de nem igaz, hogy

hogy ezen bizottság a képviselőtestületnek jelentést nem tett volna, hisz a városi közgyűlés már határozott is ezen ügyben és pedig nem egyszer, hanem kétszer.

Nyilvános titok az is, hogy mivel a képviselőtestület már egyszer meghatározta, hogy a Cserey-telken fogja az iskolát felépíttetni, az építéshez addig nem lehetett hozzáfogni, míg a vásártűg a törvényes formálításokon végig nem megy, a panasz tehát éppen most, midőn a belügyminiszter ur az e célra kötött 40000 frtos kölcsönt megerősítette s csak a pénzfelvétel van hátra, legkevésbé jogosult. Hisz már azon ponton állunk, hogy a Cserey-jószág miként való felhasználása iránt határozhatunk s az iskolaépítéshez hozzá foghatunk. A felszólamlás ezen ága tehát merőben tárgytalan.

Azt sem akarjuk diskusszió tárgyává tenni, hogy vajjon a jelenlegi iskola helyisége megfelel-e az egészségügyi követelményeknek, hisz e tárgyban nem laikusok, hanem hitelt érdemlő szakértők mondtak ítéletet, kimondván, hogy egy időre használhatók.

Van e kérdésnek egy másik ága, melyhez hozzá kell szólnunk, az t. i., hogy hol lesz az új iskola épület?

A mi nézetünk e tárgyban az, hogy egyesek vélekedhetnek úgy, hogy egy iskolának nem szükséges a város szépítésére szolgálni, de egy város, mely haladni akar, a szépirodalmi szempontokat figyelmen kívül nem hagyhatja. Ha nagy költséggel egy szép

középületet emelünk, azt eldugni nem szabad, annak a várost díszíteni kell.

Az új iskolának tehát nem a Cserey-jószág hátsó részében, hanem a város szívében, a kantai utcában volna helye, ott azon telkeken, melyek kezdetben e célra ki valának jelölve. Ez által nyernénk egy csinos utcát s egy tűzfészekkel kevesebb lenne.

Egy tekintélyes szakértőkből álló bizottság kimondotta már, hogy ezen hely egészségtelen volna iránti aggályok merőben alaptalanok, mert a levegő nem jobb és nem rosszabb a város más részeiben, a talaj sincs annyira fertőztetve, hogy abból káros következmények származhatnának. Mihelyt tehát egészségügyi tekintetben alapos kifogás nincs, csupán a célszerűség jöhet tekintetbe.

E város, melyben egy szorgalmas és vagyonos polgárság lakik, de a hol a város mint erkölcsi testület mindig anyagi zavarokkal küzdött, vajmi keveset tehetett eddig szépirodalmi szempontból. A legutóbbi időben javultak anyagi viszonyai s most már itt az idő, hogy a regenerálás nagy művét elkezdjék, mert meg nem czáfolható igazság az, hogy ha a város szépül, egyszersmind javulnak egészségügyi viszonyai is. A városok életében a szépirodalom és egészségügy karöltve jár.

Ismételjük tehát, hogy minden tekintet azt parancsolja, hogy az új iskolával kettős célt kell szolgálnunk, a tanuló ifjuságnak adni egy egészséges hajlékot s kiemelni egy

## „A Székelyföld“ tárczája.

### A vártető kincse.

(Népmonda.)

Irta: Barthali János

Kovásnától keletre, a delfelé vonuló Kárpát-hegység csoportjában, közel a merészen felfelé emelkedő gyulafalvi síklóhoz, egy impozans bérce áll.

A nép ajka Vártetőnek nevezi e büszke ormot, mely a kovásnápatáknak kies völgyén át, mint egy őrszemre állított óriás, veti mozdulatlan tekintetét az északi láthatáron kéklő hegyekre, köztük, a minden ékességtől megtagadott s kősziklás oldalával messze fehérlő Perkőre.

A Vártető, melynek nevéhez a népmesék tündére büvös ígétét fűzte, többi társai közt azon privilegiummal bír, hogy a századok végtelenébe nyúló létéléhez bárkinek jogában áll a regék világából egy csodás, a mult idők sűrű homályába kúrtólág benyúló tündéres mondat kigondolni.

Lapos, sima tetejű, melyet apróbb növényzet vert fel, egy vár alapjainak látszanak nyomai, s mondják hogy évekkel ezelőtt még az ott felhagyva maradt szántóföldnek árnyalatosa tova futó barázdait tisztán ki lehetett venni, sőt epresbokrókról is tesz említést a hír, melyek talán ma is ott tengődnek elvadaltan.

Hogy valamikor vár, az akkori kor igényeinek megfelelő erődítmény volt e helyen, az kétséget nem szenvedhet. A ki valaha látta e királyi bércezt, az elismerheti, hogy az ellenség támadásai ellen jobb helyre nem építhették volna az ősök sziklafészküket.

Hogy aztán kik uralhatták e várat, s létesülése és elenyészése is melyik korbá esik, s hol lehetnek a vitéz daliák, kik falait védtek, melyik szél ragadhatta magával poraikat, hová lett a zaj, a harci kiáltás, a kürtök harsogása és a győzelmi ének, mely a nyert esatát követé, s mely koronkint betölti a gyönyörű völgyet, erre a kérdésekre a vártetőn borongó néma csend, a multidők e mostoha lánya tudna megfelelni.

De ki ért az ő nyelvén?

Talán a régész, kinek néha olyan csodálatos szép történetet tud elmesélni egy kódarab, a századok műemlékeiből, — egy cseréptörödé az ő korból, mely lelet talán azon pillanatban tört össze, midőn harczban megsebesült gazdája végső erőködésében egy forrásig vánszorgott, hogy azt az üdítő itallal merítve, kiszáradt torkát és égő sebének tüzet megenyhítse, lohassza.

Hazánk, különösen annak erdélyi része, bővelkedik a vármaradványokban. És mindenikhez mennyi monda fűződik; hány mese él a népajkán e hallgatag romokról. A hány vár, annyi regének varázs-koszorúja övezi át a megbarnult omladé-

kokat. De egyben mégis találkozik a számtalan népmese: a várpinczéjében felhalmozottak vélt dáriusi kincsekben.

Hány kincskeresőnek csákány osapása zavarta meg az ilyen romok felett uralgó százados csendet! aztán milyen sokan hagyták oda ismét, vesztett reményekben meggazdagulva, a régen zajtól pezsgő helyet, a fekete macskát, a kigyók királyát, s más kincsrörző szellemeket okozva eredménytelen munkájuk miatt . . .

De még az álomlátások sem kis szerepet játszanak az elrejtett drágaságokat kutatók életében. Egyiket az ősz ember akarja egész életére boldoggá tenni az elásott s elzárt fejedelmi vagyonból, melyet egy derékig pénzbe ácsott, valami váru öríz, már századok óta könyörögve, hogy mentse ki őt az élők e temérdek vagyonból; a másikat meg Tündér Ilona a kötényébe takargatva viszi el egy éjjel, s letelezi oda, hol a pénznek, aranynak, gyémántnak létezni kell, s megmutatják mindkettőnek a helyet is, hol az ásást megkezdje.

Aztán kezdődik másnapon a nagy munka, s foly lázasan mindaddig, míg a képzelt kincs vagy „eltűnik“, vagy nem kerül napfényre. És bámulatos, ez a sok kincs kereső a köznép sorából kerül ki; a látományok csak nekik mutatják csábos arcukat.

A vártetőnek, ma csak alapvonalában élő erődítménye is látott ilyen szerenese vadászokat ré-

városrészt elcsúszott állapotából s egy élénk forgalmu utcát felékesíteni egy szép épülettel.

A Cserey jószágnak nézetünk szerint más rendeltetése lenne. A szomszéd udvartér kisajátításával, a város szívében lenne a városnak egy olyan területe, melyen egy igazán szép és széles utcát nyithatna az új ut felé csinos, modern épületekkel. Erre van a városnak most legnagyobb szüksége.

Ezen eszméket ajánljuk a képviselőtestület szives figyelmébe.

O.

**Az új vizsgálóbírói intézmény.** Az igazságügyi miniszter — mint értesülünk — már néhány héttel ezelőtt felhívta a budapesti kir. törvényszék büntető osztályának vezetőjét, tegyen jelentést az új vizsgálóbírói intézmény körül szerzett tapasztalatokról. Mielőtt a jelentés megérkezik, a miniszter a nyilvánuló szükséglethez képest gondoskodik majd a vizsgálóbírák számának haladéktalan szaporításáról.

**Közegészségügyi reformok.** A belügyminisztérium közegészségügyi osztályában serényen dolgoznak a reformmunkálatokon. A munkálatokat dr. Chyzer Kornél, az osztály új főnöke vezeti. Terv szerint a hatósági orvosok teljes hatalmu exekutívával fognak bírni, a kör- és járárorvosok intézménye pedig egybefoglaltatik. Az új egészségügyi kerületek, illetőleg kisebbek lesznek s az új körorvosok 3 rangosztályba soroztatnak.

## ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőházban márcz. 23-án gr. Apponyi Albert Eötvös Károly azon állítását, hogy a kath. autonómiára vonatkozó 1871-iki elaborátumot mellőzték, mert a konzervatív aulikus párt megerősítésétől féltek, helytelennek mondja. Azon inszinuációt tarthatatlannak mondja, hogy a magyar katolikusok közt oly áramlat van, mely ily törekvésekkel kapcsolatba hozható; ez a katolikusok hazafias érületének megsértése.

Eötvös Károly válaszolja, hogy beszéde ilyen föltevésekre nem ad okot.

Apponyi kijelenti, hogy Eötvösnek alkalmat akart adni, hogy szavait, melyek pártkülönbség nélkül aggodalmat okoztak, helyreigazítsa.

Gróf Csáky Albin kultuszminiszter megjegyzi, hogy ha a kormánynak a katolikus autonómia ellen aggályai volnának, akkor a terv keresztvitelét nem ígérte volna meg.

Mérey kijelenti, hogy Magyarország katolikusai elég erősek egy esetleges reakzionárius áramlatot megakadályozni.

gebben, s mind mondják, találtak is edény töredékeket, s némely apróbb tárgyakat, köztük egy olyan tekintélyes vasgyűrűt, mely a magunk fajta halandónak holmi kisebb kaliberű kézbéklyó számban menne el. E tárgyak muzeumba is kerültek. De az elrejtett telekád aranyoknak nem jutottak nyomára.

Csupán egy oláh bojtárnak sikerült volt véletlenül megtalálni azokat, s később aztán dús gazdag is lett a kincséből. Legalább is így tartja a népmonda, s a ki éppen teljességgel el nem hiszi, ám járjon a végére — ha tud.

\*

Volt egyszer egy tehetős oláh ember Kovásznán, a kinek egy nyáj kecskéje harapdálta az izletes zöldséget a Vártető környékén. És ezt annál is könnyebben tette a békés csorda, mert a vár, melyet még az óriások építettek volt, már lakatlanul állt, mivel azok a nagy emberek, kik egyik hegytetőről a másikra léptek, s lábuk alatt még a kő is meggyűrűlt és kik egy néhány lépéssel már a Czenk tetején találták magukat, elmentek volt Tallián országba törpéknek, a mi bizony lehetséges is.

No hát, annak a gazdag oláhnak volt egy hétéfalusi bojtárja, a ki mindennap jól tartotta ártatlan kecskét a szabad legelőn. (Abban az időben hire sem volt a tilalmas erdőrésznél.

## Kholera elleni óv-intézkedések.

A kholera, ez a sötét rém egyre kísértget. Alig sikerült Budapestről a bacillust kipusztítani, már ismét hoznak a lapok híreket gyanus esetekről, melyek hol itt, hol amott fordultak elő. Oroszországban pedig dacára a gyéren hozott hivatalos értesítéseknek folytonosan és nagy mértékben dühöng, úgy, hogy az orosz kormány kénytelen volt közelebről is az ország egyes vidékeire kormánybiztosokat küldeni.

Kellemesen hat mindnyájunkra azon hivatalosan megállapított tény, hogy Magyarországon megszűnt végleg a kholera, de azért a baj még megvan Európában s ki tudja, hogy majd, ha a melegebb idők beállanak, nem kezd-e meg ismét rombolását. Azért csak üdvös és helyes intézkedésnek ismerjük el előrelátó belügyminiszterünk azon rendeletét, melyet a kholera elleni védekezés iránt bocsátott ki. Szükségesnek tartjuk ezen rendeletet teljes szövegében közölni:

Mint hogy a hazánkban ez idő szerint teljesen megszűnt kholera azon körülmény folytán, hogy Oroszországban meg mindig nem szűnt meg teljesen, nálunk is megújulhat, kitörésének megakadályozására s terjedésének mentől szűkebb határok közé szoríthatása okáért, de az ország közegészségügyének általános javítása végett is szükségesnek tartom a következőket elrendelni.

1. Mindenekfelett a legerélyesebben intézkedjék a vármegye közönsége, hogy a köztisztaság előmozdítására és folytonoson fentartassák. Név szerint pedig ügyeljen arra, hogy az utcák, lakások, udvarok, a közhelyek tiszták legyenek, városokban az árnyékszékek és pöczegődrök kora tavasszal kitisztíttassanak, s a városok szemétdög-reinek tartalma hetenkint kihordassék. Falukon a trágya utczára s nyilvános-helyekre le ne rakassék s az udvarokon a kutaktól lehetőleg távol elhelyeztessék.

Mintán falukon a kutakhoz itatásra járó marha annak környékét sárra tapossa, ennek megakadályozására a kutak közvetlen környéke, a hol arra való kavics van, kikavicsolandó, a hol pedig kavics nincs, kövel vagy téglával kiburkolando.

A községeket átfutó utak sánczait kitisztítandók s ezek vizének állandó lefolyása biztosítandó.

A nyilvános helyeken, mint község-házak, iskolák, vendéglők, kávéházak, korcsmák, vasuti indóházak és hajóállomások árnyékszékei éber figyelemmel kísérendők, kiválóan tisztán tartandók és a legelősebb s aránylag igen jó fertőtlenítő szerrel, a mésztéjjel (egy kiló vizes adva s így a meszet megoltva, sürti mésztéjet kapunk) rendszeren fertőtlenítendők.

A köztisztaságnak egyik igen nagy hátránya az, hogy falukon nincs árnyékszék s a nép még ott sem érzi annak szükségét, a hol anyagi körülményei ilyenek felállítását minden nehézség nélkül megengedik. Ez okból elrendelem, hogy azon vidékeken, a hol egyszerűbb árnyékszékek felállítására a kellő eszközök megvannak, ott az ár-

nyékszékek felállítására a lakosságot bírság terhő alatt kötelezze, a hol pedig a nép szegénységénél fogva az egyelőre ki nem vihető, legalább minden ház udvarának legyen e célra saját külön gödre, hogy a szükség esetén fertőtleníteni való együtt legyen.

2. Hogy a lakások levegője tisztán tartassék, már most intézkedjék, hogy falukon minden ablak nyitható legyen, minden lakás belül tavasszal kimeszeltessék s következetes erőlyel igyekezék a lakások általános javítására.

3. Kiváló gondját képezze a hatóságnak az egészséges tiszta ivóvíz. Városokban a kutak be legyenek fedve, faluban pedig minden kut vas-keresztpánttal ellátott vederrel birjon, hogy senki saját edényét sem a kutba sem a vederbe ne mártasson. Nyílt kutak közelében a mosás szigorúan tiltandó. A hol patakok vizét használja a lakosság ivásra, vagy főzésre, ott az udvarok vizének is trágyalénak a patakokba való bocsátása meg nem engedhető. Hol lassabban folyó, vagy épen álló nagyobb tavak vizét használják italul, ott nagyobb számú községi kutak ásását rendelje el a vármegye közönsége haladék nélkül, hogy mire a melegebb évszak bekövetkezik, a szárazsággal beálltával veszélyessé válható álló vizek nélkülözhetők legyenek, mert bármennyire rossznak tartsa is a nép ily helyűt a kutak vizét, még is tisztább az, mint a különben használni szokott álló víz, a melyben a legkülönfélébb szerves anyagok rothadnak.

Mocsaras vidékeken, hol a víz köztudomásulag rossz, valamint ott, hol nagyobb folyók vizét használják italul, a víznek használat előtti felfőzése és kihűtése, valamint szűrése ajánlandó. egyszerű szűrő készülékül dupla fenekű ujhordó ajánlandó, melynek felső feneké át van lyukgatva s mely e felett tiszta kavics, homok és faszén réteggel van megtöltve. Csak hogy az ilyen szűrők rendkívül tisztán tartandók s a víz szűrésére szolgáló kavics, homok és faszén gyakran kimosandó és kicserélendő.

Nagyobb városok figyelmét újabb szűrő készülékekre külön fogom felhívni.

4. A piaci rendőrség fokozottab érőlyel gyakorlandó, úgy az élelmi cikkek előállításával vagy elárusítással foglalkozó üzletek felügyelete is.

5. A vendéglők, kávéházak és korcsmák zárórájának meghatározása iránt a viszonyoknak megfelelőleg intézkedjék.

6. Éber figyelem tárgyát képezzék a vágóhidak és mérszárszékek, hogy azok mindig tiszták legyenek.

Vágóhidakon a hus lemosására folyó vizet használni tilos s ezért a hol a vágóhidnál kut még nem volna, ilyennek ásatása azonnal elrendelendő.

7. Városokban, de kisebb községekben is, hol ipart űznek, a műhelyek rendszerint nem felelnek meg a közegészség feltételeinek. Ezeket havonként egyszer vizsgáltassa meg s a talált rendellenességek elbárítása tárgyában a legszigorubbán intézkedjék.

8. Rendkívüli fontossággal bír a rongytelepek gondos felügyelete. Ezek nyilvántartandók s folytonosan ellenőrizendők.

gyott fedetlenül, melybe a pakulár bepillantva oh Domnedieu, mit látott. Aranyat, uj de menyit! Egy sereg káddal.

A bojtár aztán mindennap kilátogatott a várhoz, miudaddig, míg csak az egész kincset takarítva el nem hordta onnan egy fenyőfa alá (!) s mikor ezzel készen volt, így szólt gazdájához:

— Gazdauram, Isten áldja meg, én már nem szolgálom tovább, nem is őrzöm a kecskéit, mert az a tolvaj czáp sokszor megverette a hátamat, s ha eltalál veszni, mi utóvégre is bekövetkezik, én sem oka, sem szenvedője nem akarok lenni.

Gazdája eleget marasztotta a hűséges fiut, s még egy pár boeskorral többet is ígért a bérén felül, de nem maradt meg. Gazdagabb volt ő már a kenyéradójánál.

Valahol, Brassó körül, aztán letelepedett talált kincseivel, s most már a saját nyáját őrizhet.

Eddig tart a népmonda. Csak éppen az a kár, hogy annak a mesés bojtárnak, s kincseinek is nyoma veszett. A népmesék tündérvilágában tűnt el mindenestől, mint minden képzelt, titokteljes lény, melyekkel a nép még talán évezredek múlva is meg fogja népesíteni a képzeletet csiklandoztató regék országát.

9. Intézkedjék a vármegye közönsége, hogy minden nagyobb, 1000 lakoson felüli községben állítassék, illetve béreltessék alkalmas helyiség az elkülöníthető betegek elhelyezésére, kisebb községekben pedig legyen e célra alkalmas ház kijelölve, a melyben az első otthon nem ápolható betegeket elhelyezni lehessen és gondoskodjék arról is, hogy e helyiségekben a kellő felszerelés és szükséges ápolói személyzet szükség esetén rogtan meglegyen.

10. Ott, hol gyógyszerész, vagy közönségesebb fertőtlenítő szereket áruló üzlet nincs, gondoskodjék a hatóság, hogy oltatlan mész a község házában készletben tartassék, hogy szükség esetén azt, illetve az abból készült mézetejet fertőtlenítésre használni lehessen.

A forró gőzzel való fertőtlenítés, mely egyike a legbiztosabb fertőtlenítő módoknak, egyszerű, mindenütt előállítható készülék segédelmével következő módon hajtható végre.

Nagy fémbográs (üst) fölé akkora hordót helyezünk, hogy annak karimája az üst szélén fedjék s az üstöt bezárja. A hordó alsó fenekét számos lyukkal megturjuk, másik, felülálló fenekét kivesszük s jól záró borítékokkal fedjük be a hordót. A hordóba rakjuk a fertőtlenítésre szánt tárgyakat (ne nagyon összehajtom!) az üstöt pedig félig — kétharmadig vízzel megtöltjük s az üst alá tüzet rakunk. A hol az üst a hordón fekszik, nedves ruhával körülkötjük, hogy a hordót valamelyest lezárjuk. A mint a víz erősen forr, gőz támad, a mely keresztül megy a hordó lyukain, a hordóban fekvő tárgyakon s felül, a hordó fedője alól erősen előtör, tuj. Ily módon legalább  $\frac{1}{2}$  —  $\frac{3}{4}$  óráig kell felül a gőznek áramlani, akkor a hordót leemelhetik, a tárgyakat kiszedhetik, száritthatják, szellőztetik. Ezután a hordót csakhamar megint új tárgyakkal lehet megrakni s a dezinficiálást folytatni lehet.

A hol lokomobil vagy lokomotív van, ott ebből boosátható gőz (felülről!) valamely alkalmas szekrénybe, hordóba, a melybe a fertőtlenítésre szánt tárgyakat raktuk; de ne feledjük, hogy a gőznek sokáig és erősen kell beáramlani s a szekrény, hordó tartalmát jól át kell járni, hogy a fertőtlenítés valóban sikeres legyen. A szekrényből, hordóból ép oly erősen kell kifelé tolni a forró gőznek  $\frac{1}{2}$  —  $\frac{3}{4}$  óráig át, a mily erősen másfelől abba belebocsátjuk.

Gőzzel dezinficiálhatjuk a posztóruhát s egyéb nem mosható ruhát, a vánkókat, toliát, matrácokat, a matrácászort, paplanokat, pokróczokat, utitáskát, kendőket, íróskat, leveleket stb. Ellenben nem lehet gőzzel dezinficiálni (mert megromlik) a bőrt, a prémét, enyvezett dolgokat.

11. Járványkor, járványközeledtekor, de járványmentes időben is a közegészségügy első feladata az orvosi segély közlése; legyen tehát gondja a vármegye közönségének, hogy az üresedésben levő rendszeresített orvosi állások betöltesse. S hogy oda a hová kororvosok nem kaphatók, szükség esetén járványorvosokat küldhessen, szólítsa fel most újból a vármegye közönsége az összes, sem hatósági, sem községi hivatalos állásban nem levő magánorvosokat, hogy ki hajlandó közülük 8 frt napidíj (szigorlóknak és sebészeknek 6 frt) az oda és visszautazás költségeinek megtérítése, a fuvar kiszolgáltatása és az 1876. XIV. t. cz. 87. §-ában a netalan hátramaradó családoknak részére biztosított kedvezmény mellett, szükség esetén járványorvosi állást vállalni? Azok jegyzékét 3 külön kimutatásban a szerint, a mint barhol az egész országban vagy csak a törvényhatóság területén vállalkoznak járványorvosokul, nekem folyó évi márczius hó 20-ig mutassák be.

12. Végül idejekorán gondoskodjék a vármegye közönsége, hogy hullaszállító kocsi álljanak rendelkezésre és a hullaházak megfelelő karban legyenek.

Ezek után figyelemztetve a vármegye közönségét, hogy a múlt évben 78771. és 80483. számok alatt kelt utasításokban a fent elrendeltet bővebb körülírását találja, felhívom a vármegye közönségét, hogy ezen rendeletet minden főszolgabíróval, rendezett tanácsú város polgármesterével és azok után minden községi előjáróval szó szerint közölje, a megyei hivatalos lapban tegye közzé, és ezen rendelet értelmében haladéktalanul teljes eréllyel járjon el, utasítsa a szolgabírákat, illetve a rendezett tanácsú városok polgármestereit mint I. fokú egészségügyi hatóságokat, hogy szakközvegeikkel a reájuk bízott területet bejárva, rendeleteinek tolganatosításáról magának szigorú ellenőrzés által pontos meggyőződést szerezzen; a törvényhatóságokhoz netalan beérkezendő felebezéseket soron kívül lehető gyorsasággal intézze el, a hanyagságot, késedelmezést vagy rosszindulatot tanúsítottak ellen kérlelhetlen szigorral járjon el s azokat az 1876. évi XVI. t. cz. esetleg az 1879. XL. t. cz. értelmében vonja felelősségre, azon ügyekben pedig, melyekben egymagában anyagi erő hiányában vagy más okból kellenőg intézkedni képes nem lenne, megkeresésével egyenesen hozzám forduljon. Mindezekről pedig s név-

szerint az általam jelzett irányban talált hiányokról s azok mi módoni elhárításáról pontonként hozzám, legkesőbb f. évi április hó 15. ig részletes és szabatos jelentést tegyen.

Végül megjegyzem, hogy a mennyiben kiküldendő szakközvegeim után annak tudomására jutnék, hogy egyes hatósági, vagy végrehajtással megbízott közegek köteleességük teljesítése körül mulasztást tanúsítottak volna és szakközvegem a közhelyeket, a vágóhidakat piszkosoknak, a kutakat s azok környékét rendetlen állapotban levőknek, a műhelyeket tulzsufoltaknak és tisztátalanoknak találna s nem találna az első betegek elkülönítésére alkalmas helyiséget, a község házában oltatlan meszet, a falukon nyitható ablakokat, úgy az illető mulasztó közegekkel szemben a hatáskörömbé utalt eszközök teljes szigorával fogok eljárni.

Budapesten, 1893. évi február hó 28-án.

Hieronymy, s. k.

## Különfelek.

— 150 család kenyér nélkül. Ilyen hangzatos cím alatt tett közre lapársunk egy szenzációs hírt, mely vadolja a pénzügyigazgatóságot, hogy 150, azaz egeszszötven család kezébe adott koldusbotot, mivel a bor és sör áruulást ezektől megtagadta. Nohát mi az igazság érdekében, a betekintett hivatalos adatok alapján oda módosítottuk ezen hírt, hogy nem 150, hanem csupán 6 egyén nem kapott bor és söráruulási engedélyt s ezeknek is igen fontos okok miatt tagadtatt meg. Pálunka áruulásra, — minthogy ezt kizárólagos joggal a város bírja — 74 egyénnek adott a város engedélyt s csak azoktól tagadta meg, kik rendőrigelig kifogás alá estek. Az igaz, hogy némely ember 3 korcsmára is kért engedélyt s csak egyet kapott, némely esetben pedig az történt, hogy ugyanazon helyiségre a tulajdonos meg a bérlo is kért engedélyt s csak egyik kapta meg, de hát a pénzügyigazgatóság mindkét esetben méltányosan és helyesen járt el, mert valamiképen egy embernek csak egy korcsma dukál, azonképen egy házban csak egy korcsma lehet. Kézdi-Vásárhelyen 50 bor- és söráruulás s 74 példinkamérés engedélytetett. Hát, kérdjük mi, 4700 lakosra 124 korcsma nem elég? Bizony talán sok is! Hisz így is 38 emberre jut egy korcsma! Már most, ha úgy tetszik, csináljunk egy kis statisztikát. Ha az a kenyér nélkül maradt 150 ember Kézdi-Vásárhelyt csakugyan léteznék s mindenük engedélyt is kapott volna, Kézdi-Vásárhelyt lenne 274 korcsma, tehát minden 17 lakosra jutna egy. Minthogy pedig a lakosság, több mint felét nők és gyermekek teszik ki, azon esetben, ha lapársunk ohajtása szerint még a képzeltbeli 150 ember is nyert volna engedélyt, Kézdi-Vásárhelyt beállana azon gyönyörü állapot, hogy minden 8 és fél embernek lenne egy saját külön korcsmaja. Szeretjük mi is nepunket s ohajtuk is boldogulását, de ilyen alakban nem!

— Idojarasunk ugyancsak megérdemli, hogy beszéljünk s írjunk róla, mert ember emlékezet óta ilyen időt a krónika nem jegyzett fel. Megeesett minálunk, hogy márcz. 25-én jó szánt volt a ki szánkázni akart reggel 9 óráig ezt meglehet. Már egy hét óta csaknem minden nap több kevesebb havat kapunk s a mi napközben elolvad azt az éjjel kipotolja. Minden éjjel erős fagy van s tobbnyire hó is hull s reggelre kelve úgy néz ki a világ, mint decemberben.

— Meghívó. A kézdívasárhelyi önk. tűzoltó-egylet olvasókora 1893. április 3-án a városház dísztermében hangversenyyel összekötött táncvigalmat rendez. Műsor: 1. Nyitány a tűzoltó-zenekar által. 2. Monolog Molnár Kálmán ur által. 3. Ének a ref. egyházi dalkor által. 4. Felolvas Dobay János iendorkapitány ur. 5. Ének duett Makkai Daniel és Szabo Antal urak által. 6. Egy ideges ember. Monolog. Előadja: Selyei Totó. Albert ur. 7. Ének a ref. egyházi dalkor által. 8. Népdaikos a tűzoltó-zenekar által. Ezek után tánc reggelig. Belepti díj: Személyenkint 60 kr, család-jegy 1 frt 50 kr. Kezdeté este fel 8 órakor.

— Kádár Samu, kovászai lakos, fékező a gyulafelelvi ipar-vasutnál. pénteken szerencsétlenül járt. Míg a mozdony egyik örházánál vizet vett magához, ő egyik tarse pisztolyával babrált, s mint mondják csövet a kalapács felé törtülgette a hótól. Egyszerre csak véletlenül eldördült a toltott fegyver, s mindkét csőből testbe: lábába és karjába ment a golyó. Állapota vesélyen kívül van. A golyót eltávolították a sebesült részekből.

— A Salzer-féle gyufavessző gyárat, mely már több nap óta szünetel, a napokban Bajkó Barabás papolezi fakereskedő megvette. A megszakított munkát nem sokára megkezdik.

— A görgényi vadászakstély sorsa. A görgényi gyönyörü tájak legszebb pontján áll ma is az a vidámságra s örömekre való épület, melyet Rudolf trónörökös vadászakstélyá névvel annyit emlegettek annak idején országsszerzte. Mióta a szerencsétlen trónörökös nincs az élők között, kihalt a görgényi kéjlek is, elpusztult környékéről az uri élet, nincs nyoma többé a régi mozgalmas napok elevevségének. Évek óta elhagyatottan áll a görgényi vadászakstély; azok, a kik a trónörökös barátai körével egykor gyakran felkeresték, most elkerülik, mert ugys csak az emlékezés szomorúsága lenne már benne osztályrészük. Ily körülmények közt az idő romboló hatalma előbb több megtépte volna, rommá tette volna kastélyt, mely pedig annyi temérdek pénzbe került. Hogy ez a végső tragikum be ne következék, gróf Bethlen András földmívelésügyi miniszter tesszen róla. Erdőöri szakiskolát állíttatott ott fel, melyet még ez év október havában meguyitnak. Ez lesz a negyedik erdőöri szakiskola, melyben az eddig kötelezett tantárgyakon kívül a vadásztant is tanítani fogják, még pedig úgy elméletileg, mint gyakorlatilag. A kastély, a hol valamikor mulató vendégek lármája hangzott, a praktikus élet szolgálatában áll ezentul.

— Lukácsiu László lakást cserél. Lukácsiu Lászlónak a napjai meg vannak számlálva a szegedi államfogházban. Ez azonban nem azt jelenti, hogy Lukácsiu László ezentul szabadon fogja hirdetni „tanait”; ellenkezőleg arról van szó, hogy ott kell hagynia a szegedi államfogház urias életét — a szegedi csillagbörtön kedvéért. A szegedi csillagbörtönbe csak közönséges gazembereket és magasabb rendű rablókat zárnak és ebbe a díszes társaságba fog belekerülni Lukácsiu László, ha a kuria helybenhagyja a debreczeni ítélőtábla amaz ítéletét, a mely rágalmazásért négy hónapi fogházzal sújtotta Lukácsiu. A törvény ugyanis azt írja elő, hogy ilyen esetben azt az időt is, amelyet különben az államfogházban töltött volna, a csillagbörtönben kell szenvednie.

— A Pallas Nagy Lexikonából megjelent a II. kötet első (16.) és második (17.) füzeté. A díazes kiállítású és nélkülözhetetlen munka két füzeté az Arafale cikktől az Aristokrázia cikkgig terjed, s képmellékletekkel Árvmegye és Ázsia politikai térképét, az Aranka növényt és a különféle Aratógépek ábráit hozza. Képek vannak azonkívül a szöveg közt a következő cikkekhez: Aralia, Aranka, Arany, Aranyvirág, Araszolók, Aratógépek, Archangelica, Archilochos, Areométer, Areopiknométer, Arés, Ariadné, Aristophanes, Aristotelés. A nagyobb cikkek közül kiemeljük az Arany ásványt, Arany János és Aristotelés életrajzait, az Aratógépek és Argentina köztársaság című cikkeket. A Pallas Nagy Lexikona XVI. kötetben, illetőleg 240 három—négy ives füzetben jelenik meg, és pedig kötetje (6 frt) négy havonkint, füzetje (30 kr.) hetenkint. Megrendelhető a Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaságnál, Keoskemeti-utca 6. sz. és minden könyvkereskedésben.

## RÖVID HIREK.

— A deési királyi járásbírósnál tárgyalás alatt egy deési ügyvéd s egy ügynök összeszólalkoztak és esernyőkkel csunyan elverték egymást. Remetén Dobosán Halén 38 éves asszony a lakásán felakasztotta magát. Tettének oka gyógyíthatatlan betegség volt. — Kanak községben Jung Erzsébet édes anyjánk és egy Heé Szuzsánna nevű asszonynak a segítségével megölte újszülött gyermekét. — A büntény kiderült s mindhárom letartóztaták. — Brünben egy Wozla Pikhárd nevű tizenkét éves fiu, mert rossz iskolai bizonyítványt kapott, a vonat elé vetette magát és szörnyet halt.

## Hirdetések.

**Henneberg G.** (cs. kir. udvariszállító) **selyemgyára Zürichben**, privátmegrendelőknak közvetlenül szállit: **fe-kete, fehér és színes selyemszöveteket**, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig postabér és vámentesen, sima, csíkos, kockázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordulóval küldetnek. Svájczba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragaszandó.

Háromszékvármegye alispánjától.  
Szám 4280 — 1893.

## Árlejtési hirdetmény.

A vármegye t. közigazgatási bizottsága 1893-ik év márczius hó 7-ről 357. számú határozatával a s.-szentgyörgy-réty-kovácsnákézdívár helyi törvényhatósági közut 1—2 kilométer szakaszán levő 2-ik számú sepsi-szentgyörgyi Olt-hídnak helyreállítását 4033 frt 83 kr összeg erejéig engedélyezte. A fent említett munkálatok foganatolásának biztosítása céljából 1893. év április hó 8-ik napján délutáni 3 órakor az alispáni helyiségben zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Mi azon megjegyzéssel tétetik közhirrre, hogy vállalkozni szándékozők zárt ajánlatukat a tárgyalási nap déli 12 óráig a megyei pénztárnál adják be, mivel a kitűzött határidőn túl ajánlatok nem fogadtatnak el.

Az ajánlatokban világosan kijelölendő az egységi árból leengedendő %-lék számmal és betűvel.

A zárt ajánlatok borítékban, lepecsételve nyújtandók be; az ajánlatokhoz a kikiáltási összegnek öt százdtólja mint bánatpénz csatolandó.

A feltételek az árelemzés, árjegyzék és műszaki leírással együtt a jegyzői irodában a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Sepsi-Szentgyörgyön, 1893. évi márczius hó 20-án.

Alispán helyett:

**Szentiványi Miklós,**  
főjegyző.

Gyönyörű minták magánvevőknek ingyen és bérmentve.

Gazdag mintakönyvek, minő még nem volt, szabóknak bérmentetlennél.

Nem 2 $\frac{1}{2}$ , 3 $\frac{1}{2}$  frt engedélyt méterenkint, sem szabóknak ajándékot, a mint ezt a versenytársak a fogyasztó közönség kárára cselekszik, áraim az utolsók és szilárdok s így mindenki jól és olcsón vásárol.

Ennélfogva kérem csak az én mintakönyveimet mutatni elő. Egyszersmind óvom t. vevőimet a versenytársak kettős árlejtési leveleitől.

## RUHAKELMÉK

Peruvien és doszking a főtiszt, papágnak, szabály szerinti kelmék hivatalnokok egyenruházatához, hadastyánok-, tűzoltók- és tornászoknak, úgy bérruhákhoz. Posztók teke- és játékasztalok, kocsik behuzásához. Vízhatlan darócok vadászöltönyökhöz. Mosókelmék, utazó plaidek 4—14 frtig stb.

Ha tisztességes, valóban értékes tiszta gyapjuból való kelmét s nem rongyokat, melyek nem érdemlik meg a varratást, akár, akkor forduljon vásárolni.

**Stikarofsky Jánoshoz Brünbnben**  
(Ausztriai Manchester.)

Legnagyobb posztó gyári raktár fél millió frt értékben,

Hogy berendezésem nagyszerűségét és gyári raktáram szolgálatképességét megítélhesse, azt jegyzem meg, hogy általam Európa legtekintélyesebb kivitele posztóban, szörkelmékben, szabókellékekben, eszközöltetik. Nagy könyvkötészet csak saját használatomra. Hogy a fent előadottakról meggyőződés legyen szerezhető, meghívom a t. közönséget, hogy adandó alkalommal elárússító intézetem nagyszerű helyiségeit, melyekben 150 embert foglalkoztatok, tekintse meg. Szétküldés csak utánvétellel! Levelezések német, cseh, magyar, lengyel, olasz francia és angol nyelven. 5—2

Sz. 864. k. i.

1893.

## Pályázati hirdetmény.

Kézdí-Vásárhely város képviselőtestületének 1893. évi márczius hó 4-én tartott rendkívüli képviselői ülése 17. pontja alatt hozott határozata értelmében, a városnál rendszeresített állatorvosi állásra pályázatot

nyitok, ez állomással 400 frt évi fizetés, vagatásra szánt marhák szemléletéért 10 kr, a város területén beteg marhák látogatásáért 25 kr, a város területén történendő betegmarha boncolásáért 1 frt és erdei legelőn betegülési esetek alkalmával esetleges boncolásért természetbeni fuvar és 2 frt boncolási összegek vannak megállapítva.

Felhívom tehát azon állatorvos urakat, kik ez állomást elnyerni óhajtják, hogy az 1893. évi I. t.-cz.-ben körülírt okmányokkal felszerelt folyamodványaikat jelen év április hó 1-ig előlírtokhoz annnyival inkább nyújtsák be, mivel a később érkező pályázatok figyelmen kívül hagyatnak.

Kézdí-Vásárhelyt, 1893. márczius 10-én.

**Bartók Károly,**  
polgármester.

meghülés által keletkezett betegségek legnagyobb része, nagyon könnyen volna megelőzhető alkalmas házszerkek azonnali alkalmazása által. A Horgony Pain-Expeller ily esetekben a

legjobb bedörzsölés.

Használó jó eredménnyel használható csusz, köszvény és tagszaggyatás, valamint fejfájás, hátfájás, csípőfájás, mak stb. ellen és majdnem minden háztartásban készleten van. Ezen szer 40 kros, 70 kros és 1 frt 20 kros üvegekben majdnem minden gyógyszerárban kapható. Minthogy értéktelen utánzatok is léteznek, kifejezetten:

a Richter-féle Horgony-Pain-Expeller  
kérendő.

## Brassói portland-czement-gyár

Brassó (Erdély).

Ajánl legkitűnőbb minőségű

## portland-czementet

bármely vasuti állomáshoz szállítva nagyon olcsó árban.

4—10

15 év óta fennálló s a jelen kor igényeinek teljesen megfelelően a legdivatosabb betű-, körzetek- és díszítményekkel gazdagon felszerelt

**SZABÓ ALBERT**

**KÖNYVNYOMDÁJÁBAN**

mindennemű nyomdai munkák

50%-kal olcsóbban kaphatók, mint bárhol!

Nyomatványraktár. Papir- és írószerüzlet.

## Gazdaközönségünk

szíves figyelmébe ajánljuk 1892. évi csakis saját, általunk több éven át sikeresen termelt vetőmagvainkat; a budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás által leplomozott zsákokban, hivatalos tisztasági és csirakepeségi, lóherénél azonkívül arankamentességi bizonyítvánnyal.

1. **Vörös lóhere**, arankamentes, nagyszemű, plombozva 100 kiló **76** frt, 10, 25, 50, 100 kilós zsákokban.
- Vörös lóhere** 5 kilós postaszák **4** frt.
2. **Baltacim-Esparzet**, plombozva, 50 kilós zsákokban 100 kiló **18** frt.
3. **Drassói tavaszi buza**, plombozva, 80 kilós zsákokban, 100 kiló **8** frt.
4. **Fehér csillagfürt**, plombozva, 100 kilós zsákokban, 100 kiló **8** frt.
5. **Lóbab**, plombozva, 100 kilós zsákokban, 100 kiló **8** frt.
6. **Opium-mák**, fehér, zárttoku, óriás, 5 kilós postaszák **5** frt.
7. **Richter-féle Imperator burgonya** 100 kiló **5** frt.
8. **Paulsen-féle**, kék, óriás burgonya, 5 kilós postaszák **1** frt.
9. **Nonplusultra kővér csemege-sajt**, 4 kilós postacsomag **3** frt.

Árak Alvinczen. Küldés utánvétellel.

Zsákok belemérve nem számíttatnak.

**Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma intézősége**

Alsó-Fehérvármegye u. p. Szerdahely.

9—10

Nyomatott Szabó Albertnél K.-Vásárhely.